NABOTRADITIONER

– INSPIRATION OG ETIKETTE FOR DEN MODERNE NABO

NABOHJÆLP
fra Det Kriminalpræventive Råd og TrygFonden

INDHOLD

1. Introduktion til nabotraditioner
2. Hvad er en nabo og et nabolag egentlig?
3. Velkomst og det korte besøg
4. Sankthans
5. Guldbryllup
6. Rejsegilde
7. Ferier
8. Fællesspisning og børnepasning
9. Mærkedage

1. INTRODUKTION TIL NABOTRADITIONER

Kære naboer i Danmark. Hvad vil det sige at være naboer i dag?

Flere og flere oplever, at de bor "naboløst" dvs., at de ikke oplever, at der er et fællesskab i forhold til deres naboer. Samtidig har der aldrig været større opbakning til at skabe et godt naboskab.

Hver tredje dansker der bor i villa eller rækkehus synes, de har meget eller en hel del til fælles med deres naboer, viser en ny undersøgelse fra analyseinstituttet Wilke. Når naboer bliver nabohjælpere, rapporterer endnu flere, at de har meget eller en hel del til fælles med deres naboer. Om det skyldes, at ligesindede finder hinanden, eller at man bliver ligesindet, når man lærer hinanden lidt at kende, ved vi ikke.

Psykolog Svend Brinkmann siger om det meningsfulde liv, at "vi lever bedst i forpligtende fællesskaber, hvor vi har mulighed for at påvirke vores egen tilværelse, men på en måde, der tager hensyn til kollektivet."(Fra Dagbladet Informations serie om Det Gode Liv (Julekalender 2015), bragt 1. december 2015).

Mange steder i landet er det forpligtende nabofællesskab reduceret til, hvornår vi skal klippe hæk, og hvordan vi kommer af med affaldet.

Nogle steder findes der dog naboer, der også hjælper hinanden med at holde nogle af de negative ting i livet på afstand – indbrud, ensomhed osv. Så der kan også være meget at vinde ved at dyrke naboskabet.

På Emma Gads tid dyrkede man fællesskabets forpligtelser på en helt anden måde. Men mange af de traditioner, der var en vigtig del af det sociale kit den gang, er gået i glemmebogen.

Med denne lille bog vil vi gerne slå et slag for fællesskabet og de gode nabotraditioner – nye som gamle. Vi håber, at I kan bruge den som en guide til god naboetikette eller måske kan lade jer inspirere til at begynde nye traditioner i jeres nabolag og derved styrke jeres naboskab.

Varmeste nabohilsner,

Nabohjælp

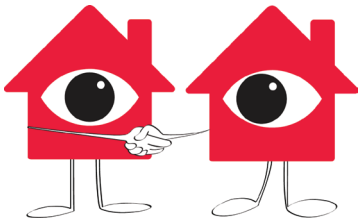

2. HVAD ER EN NABO OG ET NABOLAG EGENTLIG?

Naboer er ikke nogen, man selv vælger, men nogen man automatisk får ved at bosætte sig dér, hvor man gør.

Naboer er det fysiske fælles rum omkring én. De mennesker, der bor ved siden af, bagved, overfor, nedeunder eller ovenpå. I daglig tale kan naboen også være den, der bor længere væk end det – dog inden for en rimelig afstand.

Vi vil gerne kende vores naboer, men ikke nødvendigvis kende dem godt. Man har behov for at vide, hvem de er. Det giver en følelse af hjemlighed. Men kan naboskabet blive udfordret alene af det faktum, at vi bor tæt på hinanden og er vidner til dele af hinandens liv.

Og det gode naboskab kan hurtigt komme i ubalance, hvis intimsfæren overtrædes, og vi trænger os på, når det ikke er ønsket.

Naboer er et faktum. Et fælleskab, hvor man skal få det til at fungere, uanset man har det man bo til fælles.

“

Overordnet set forventer danskerne, at deres naboer:

- Hilser på dem, de bor tæt på, og dem de tidligere har talt med
- Vil sige ja til at hjælpe i en snæver vending.

Alt, hvad der kommer ud over det – samtaler, hjælp til forebyggelse af indbrud, når man er på ferie, vejfester osv. – opfattes som det gode naboskab. Naboskabet er uformelt, ustruktureret og uforpligtende. Vi vil gerne have nabofællesskabet i Danmark. Vi ønsker bare ikke at føle os forpligtet.

Her kan traditionerne hjælpe. De giver klare roller og rammer – og fortæller også, hvornår man skal gå hjem til sig selv igen.

“

Naboer er ikke nogen, man selv vælger, men nogen man får automatisk ved at bosætte sig dér, hvor man gør.

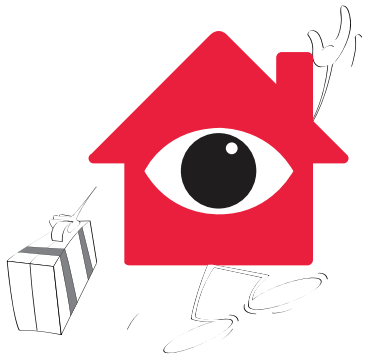

3. VELKOMST OG DET KORTE BESØG

En forudsætning for godt naboskab er, at man bliver budt ind i det. Det er ikke dumt at følge den gamle skik med at byde folk velkommen i kvarterets eller opgangen. Det kan gøres helt enkelt ved bare at hilse og præsentere sig, første gang man mødes – og lige tilbyde at hjælpe med praktiske spørgsmål som f.eks., hvordan vaskekælderen virker, og hvor man kan komme af med sit haveaffald.

Nogen steder byder naboer velkommen til nytilflytterne, ved at tage en potteplante med. Det er vigtigt, at der foregår afslappet, så den nye nabo ikke føler sig tvunget til at byde indenfor.

Faktisk er det korte besøg en god tradition i naboskabet. Man kan kigge forbi hos en nabo, men må ikke forvente at skulle ind og sidde og blive budt på noget. Det korte besøg, og den korte samtale, foregår ofte stående for at markere, at man kan fortsætte på sin vej, hvornår det skal være.

Fransk visit, som er den historiske version af det korte besøg, er en gammel besøgstradition. Hvis man går på fransk visit, foregår det i et bestemt tidsrum (15.30-17.30). Her er det tilladt at komme uanmeldt på besøg, men man skal til gengæld aldrig blive mere end en halv time. Fransk visit betyder også, at der ikke er de store afskedsceremonier eller tale om, hvornår man skal ses igen. Man siger ganske enkelt pænt farvel og går igen.

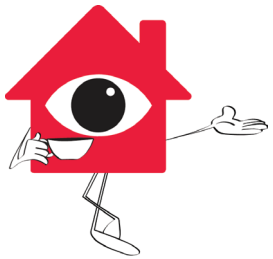

God etikette når man byder en ny nabo velkommen i nabolaget:

- *Fortæl kort, hvem du selv er, hvor du bor, og hvem din husstand ellers består af.*
- *Fortæl evt., hvornår du selv flyttede ind.*
- *Sig meget gerne helt eksplicit "Jeg vil gerne byde velkommen til nabolaget", selvom det kan føles lidt formelt.*
- *Spørg gerne, om der er nogle praktiske oplysninger, du kan hjælpe med.*
- *Bliv ikke mere end 5 minutter.*

God etikette ved det korte besøg:

- *Afslå mad og drikke, hvis du ønsker at holde det til et kort besøg – for i det øjeblik, du sætter dig ned og modtager noget, ændrer besøget karakter.*
- *Bliv gerne stående. Kom dog gerne indenfor, hvis der er koldt ude men bliv på måtten eller tag skoene af.*
- *Bliv ikke mere end 20 minutter. Efter 20 minutter vil det være uhøfligt af din vært ikke at byde dig på noget.*

4. SANKTHANS

Fejringen af Sankthansaften er en af de traditioner, hvor naboskabet naturligt kommer i spil. Sankthansaften sammen med nabolaget er overvejende noget, der foregår i villakvarterer og i mindre byer, hvor der er en naturlig plads til bålet.

På mange veje samler man i fællesskab træ til bålet på fælles arealet. Det er almindeligt at koordinere, hvem der bygger en heks til bålet, selvom mere end én heks ikke er imod traditionen.

HVIS MAN HAR ET FÆLLES SANKTHANSBÅL PÅ VEJEN, ER DET GOD STIL:

- *Kun at lægge træ og grene på bålet. Andet brændbart affald skal på lossepladsen.*
- *Først at tænde bålet, når det begynder at blive mørkt. Dog vælger mange at tænde bålet allerede kl. 20 af hensyn til skolebørnene.*

5. GULDBRYLLUP

Fejringen af et guldbryllup i nabolaget er en af de få tilbagevendende traditioner, hvor naboerne er vigtige for, at fejringen bliver en succes.

Det er typisk bryllupsparrets børn, der står for opsætning af æresport sammen med familien, forældrenes naboer og venner. Typisk sættes den op ved mørkets frembrud aftenen før. Efter opsætningen nydes der øl og vand, som det 'intetanende' bryllupspar har sat ud.

På selve dagen er der morgensang. Som regel arrangeret af samme hold, som sætter æresporten op. Oftest synges der traditionelle sange som "I østen stiger solen op", "Det er så yndigt at følges ad", og evt. nyere sange som "Katinka, Katinka". Mange hyrer en musiker eller to til lejligheden. Musikerne ved som regel, hvad der hører sig til af sange.

Efter morgensangen takker guldbryllupsparret for sangen og inviterer indenfor til morgenbord. Derefter holder mange åbent hus for gratulanter – mere eller mindre resten af dagen.
Man forventer ikke at få en gave af hver af sine naboer, men i mange nabolag slår man sig sammen om en fælles gave eller en buket blomster.

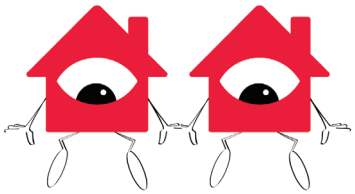

SOM NABO ER DET DIN ROLLE AT:

- *Tilbyde hjælp med æresporten*
- *Møde op fra morgenstunden og være med til at synge*
- *Sidde med ved morgenbordet, også selvom du bare er der en halv time. Her er mange af nutidens naboer meget mere generte end tidligere og ikke sikre på, om de er velkomne. Men det er en ære for guldbryllupsparret, hvis deres stue er propfyldt af mennesker, der vil ønske tillykke*
- *Alternativt kigge forbi i løbet af dagen og ønske tillykke (ikke om aftenen, da der ofte afholdes en familiefest samme dag)*

6. REJSEGILDE

Rejsegildet er den fest, som husejeren holder for arkitekten, håndværkerne og naboerne, når murene står færdige, bjælkelaget er lagt, og tagkonstruktionen rejst. Så anses bygningen for at være etableret – også selv om der mangler meget, før huset kan tages i brug.

Gildet holdes som regel om eftermiddagen på byggepladsen som afslutning på arbejdsdagen. Traktementet er ofte beskedent og kan bestå af alt fra portvin og kransekage til øl og smørrebrød. Under arrangementet holder både husejeren, arkitekten og mestrene taler, og der skåles på husets sikkerhed og deltagernes velbefindende.

Bl.a. afslutter man oftest talen med sætningen "Gid dette hus må bestå i så mange år, som dette glas går i skår", hvorefter man slår et glas itu mod et af husets vægge.

Nybygningen pyntes med en stang med 1-3 kranse, der hænger vandret eller lodret. I den østlige del af Danmark er der tradition for, at de hænger vandret. Kransene er bundet af grønt, blomster eller kulørte bånd. Øverst på stangen svajer dannebrog.

Rejsegildet er behæftet med en del overtro. Ikke alene forventedes det i gammel tid, at bygherren betalte gildet. Det skulle også gå rigtigt til, for at man undgik dårlige varsler for fremtiden. Det var fx. vigtigt, at kransen ikke blæste ned. Og undlod en bygherre at holde rejsegilde, kunne håndværkerne hævne sig på flere måder. Kransen blev f.eks. erstattet af tomme flasker og flaget af gamle cementsække. Ophængning af udstoppede dukker i menneskestørrelse, en såkaldt "død murer", var heller ikke ualmindeligt og bruges stadig.

Håndværksmestrene sørger for kransene, og husejeren står for alt andet. Man holder rejsegilde på alle typer nybygninger, hvor der skal bo mennesker. Det er således ikke nødvendigt at holde rejsegilde på carporten eller redskabsskuret.

SÅDAN ARRANGERER DU ET REJSEGILDE:

- *Sørg for at invitere håndværkere og naboer til rejsegildet*
- *Sørg for at gøre det klart, hvornår arrangementet starter – og hvornår det slutter*
- *Sørg for mad og drikke ved rejsegildet. Der kan være meget lokale traditioner for, hvad man spiser. Øl og pølser er gængs spise, men visse steder er traditionen forloren hare*
- *Hold en kort tale eller byd velkommen og sig et par ord om, hvad der er blevet bygget.*

SOM GÆST VED REJSEGILDE SKAL DU:

- *Svare på invitationen*
- *Komme til tiden, så du kan høre talen*

Du behøver dog ikke medbringe noget. Visse steder er det tradition, at den nærmeste nabo medbringer kage eller endog kransekage – men det er god stil at koordinere med værten, hvad han eller hun forventer.

7. FERIER

En af de bedste måder at forebygge indbrud på, når man er på ferie, er at aftale nabohjælp med de nærmeste naboer. Så kan de se efter boligen, mens man er væk.

De aftaler, man laver om nabohjælp i ferierne er som regel gensidige. Så hvis naboen har kigget efter dit hus, er det rimeligt, at du gør det samme for ham.

NÅR DU PASSER NABOENS HJEM, KAN DU GØRE EN STOR FORSKEL VED AT FÅ BOLIGEN TIL AT SE BEBOET UD:

1. *Smid lidt skrald i skraldespanden uden for.*
2. *Tøm postkassen, eller skub posten helt ind gennem brevsprækken.*
3. *Parker din cykel eller bil i indkørslen.*
4. *Hvis du kan, så gå en runde om huset for at se, om alt er ok*

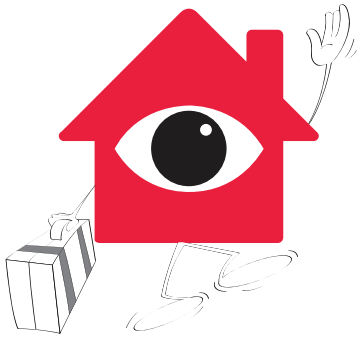

8. FÆLLESSPISNING OG BØRNEPASNING

Fællesspisning med gæster fra nabolaget er en af de ældste traditioner for gæstfrihed og kræver faktisk ikke så meget planlægning.

For 100 år siden var det ofte om søndagen, at man spiste sammen med familie, venner og naboer:

"En munter og hyggelig Søndag i et Hjem vil altid bidrage meget til et godt Familieliv, og man bør derfor ikke alene tilstræbe at have et godt, rigeligt og veldækket Søndagsbord, men efter Evne indbyde Børnenes Venner dertil, helst dem, der ikke selv have noget Hjem, og søge at gøre Aftenen saa behagelig som mulig ved Musik, Selskabsspil og hyggeligt Samvær."
Emma Gad

Den mest almindelige fællesspisning med gæster fra nabolaget i dag er fortsat den hurtigt organiserede spisning i forbindelse med børnepasning eller legeaftaler.
Det kan styrke naboskabet også at invitere forældrene, når man har inviteret børnene – selvom det føles som en større mundfuld.

RÅD TIL VÆRTER OM FÆLLESSPISNING:

- *Sørg for at holde det enkelt – både hvad angår mad, drikke og borddækning. Det er svært for gæsterne at invitere dig en anden gang, hvis de føler, at de skal diske op med en hel masse.*
- *Det betyder meget, at man forventningsafstemmer, hvor meget man skal socialisere. Hvis du er vært, så vær tydelig med, hvornår folks skal komme, og ikke mindst hvornår du forventer, at de skal gå igen. Det kan være en lettelse som gæst, at man bare skal komme og spise og gå igen, så snart tallerkenerne er båret ud.*
- *Gør det tydeligt, om du har lavet særlig mad til anledningen, eller om du spæder noget op, som du allerede havde planlagt. Det er nemmere for gæsterne at supplere med en ekstra ret, hvis de ved, at du ikke har planlagt en fuld menu.*

RÅD TIL GÆSTER OM FÆLLESSPISNING:

- *Du skal ikke have noget med, medmindre værten beder om det specifikt. Hvis I begynder at udveksle værtindegaver, hver gang I mødes, kan det hurtigt blive for meget.*
- *Du er gæst, så du skal kun medbringe lidt godt humør. De gamle gæsteregler siger, at værten bidrager med mad og drikke, og gæsterne bidrager med "festen", dvs. lidt god snak og stemning.*
- *Hjælp gerne med at tage ud af bordet og skylle af, men lad værterne selv styre deres køkken – de kan alligevel gøre det meget hurtigere.*
- *Har værten sagt, at spisningen slutter kl. 19, så respektér det - også selvom I har det vældig hyggeligt. I kan altid gøre det igen en anden gang.*

9. MÆRKEDAGE

Der er sikkert mange mærkedage blandt beboerne i dit nabolag. Fejring eller anerkendelse af disse kan styrke naboskabet.

I nogle nabolag har man f.eks. flag-fællesskaber, hvor man har en fælles kalender over, hvornår man skal flage. Ud over på de officielle flagdage kan det være naboernes fødselsdage, man flager ved. Selvom man ikke har en fast aftale om, hvornår man flager, vil det sikkert altid glæde, hvis man "flager med" ved disse lejligheder:

I nogle dele af landet kommer man også på kort barselsvisit hos sine naboer, når de har fået barn. For 50 år siden var det ikke ualmindeligt, at man også havde mad med til de nye forældre, da moderen jo skulle være sengeliggende det første stykke tid. Selvom det ikke er sådan mere, er der nogle, der stadig holder fast i traditionen, da det stadig er en stor omvæltning at blive én til i familien.

- *Bryllupper*
- *Dåb og konfirmation*
- *Fødselsdage - hvis man kender fødselaren*
- *Begravelse*

TrygFonden

DKR
DET KRIMINAL PRÆVENTIVE RÅD

Det Kriminalpræventive Råd
Ejby Industrivej 125-135
2600 Glostrup
45 15 36 58
nabohjaelp@dkr.dk
www.nabohjælp.dk